

enda

MOHAMED SOUMARÉ

Secretari executiu d'Enda TM
(Medi ambient i desenvolupament al Tercer Món)

*Secretario ejecutivo de Enda TM
(Medio ambiente y desarrollo en el Tercer Mundo)*

Mohamed Soumaré, secretari executiu d'Enda.
Mohamed Soumaré, secretario ejecutivo de Enda.

“Els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni apareixen, cada vegada més, com una ‘retòrica’ destinada a ocultar la iniquitat del sistema mundial actual”.

“Los Objetivos de Desarrollo del Milenio aparecen, cada vez más, como una ‘retórica’ destinada a ocultar la iniquidad del sistema mundial actual”.

“Un món, per a tothom: nins, dones i homes de tot el món, respectuós amb el pluralisme i la cultura de tots els pobles i amb solidaritat efectiva Sud-Sud”. Això és el que diu el lema d'Enda, una de les poques organitzacions no governamentals de desenvolupament (ONGD) d'envergadura internacional sorgides a Àfrica. Radicada a Dakar (Senegal), aquesta organització disposa de delegacions a 21 països del món i de 24 equips especialitzats.

L'objectiu principal d'Enda, la lluita contra la pobresa, passa perquè l'organització i el poder de decisió procedixin de la base de la societat. Per aquesta raó secunda les accions concebudes, posades en pràctica i controlades per les mateixes comunitats. Aquesta ONGD treballa estretament amb poblacions marginals de ciutats africanes, asiàtiques i latinoamericanes i, a través del seu programa sobre economia popular urbana (ECOPOP), emprèn accions relacionades amb la lluita contra la sida, la salut comunitària, el sanejament, la gestió dels residus i el seu reciclatge, l'assistència a nins i a joves treballadors, l'agricultura ecològica, el consum popular o la comunicació social.

Mohamed Soumaré, urbanista, secretari executiu d'Enda i responsable del programa ECOPOP, contestà les nostres preguntes a través de la xarxa. Precisament, la seva organització fou pionera en l'ús i en la difusió de l'accés a Internet a Àfrica.

“Un mundo, para todos: niños, mujeres y hombres de todo el mundo, respetuoso con el pluralismo y la cultura de todos los pueblos y con solidaridad efectiva Sur-Sur”. Así reza el lema de Enda, una de las pocas organizaciones no gubernamentales de desarrollo (ONGD) de envergadura internacional surgidas en África. Radicada en Dakar (Senegal), esta organización cuenta con delegaciones en 21 países del mundo y con 24 equipos especializados.

El objetivo principal de Enda, la lucha contra la pobreza, pasa porque la organización y el poder de decisión procedan de la base de la sociedad. Por esta razón, secunda aquellas acciones concebidas, puestas en práctica y controladas por las propias comunidades. Esta ONGD trabaja estrechamente con poblaciones marginales de ciudades africanas, asiáticas y latinoamericanas y, a través de su programa sobre economía popular urbana (ECOPOP), emprende acciones relacionadas con la lucha contra el sida, la salud comunitaria, el saneamiento, la gestión de los residuos y el reciclaje de éstos, la asistencia a niños y jóvenes trabajadores, la agricultura ecológica, el consumo popular o la comunicación social.

Mohamed Soumaré, urbanista, secretario ejecutivo de Enda y responsable del programa ECOPOP, contestó a nuestras preguntas a través de la red. Precisamente su organización fue pionera en el uso y en la difusión del acceso a Internet en África.

Artesà al barri de Baraka (Dakar).
Artesano en el barrio de Baraka (Dakar).

C. - Enda nasqué el 1972. Quins varen ser els seus orígens, els promotors, els primers objectius...?

Enda nació en 1972. ¿Cuáles fueron sus orígenes, los promotores, los primeros objetivos...?

E. - Enda Tercer Món fou creada el 1972, a Dakar –com a resultat de la primera conferència sobre medi ambient celebrada a Estocolm– per un grup d'experts, ensenyants i educadors que desitjaven promoure una aproximació "més realista" a les qüestions de desenvolupament, i insistir, per exemple, en els sabers tradicionals de les poblacions, dels productors rurals i urbans i en la necessitat de tenir en compte la dimensió mediambiental dels efectes del desenvolupament.

En 30 anys d'existència, Enda ha crescut enormement. A l'expansió dels seus programes s'ha de sumar la multiplicació de les delegacions a Àfrica, Llatinoamèrica i Àsia. La majoria tenen temàtiques de treball específiques (salut comunitària, gestió de l'entorn, seguretat alimentària, etc.) i gran autonomia en matèria de diàleg amb les poblacions, d'identificació dels problemes, de realització de programes i en la gestió del finançament.

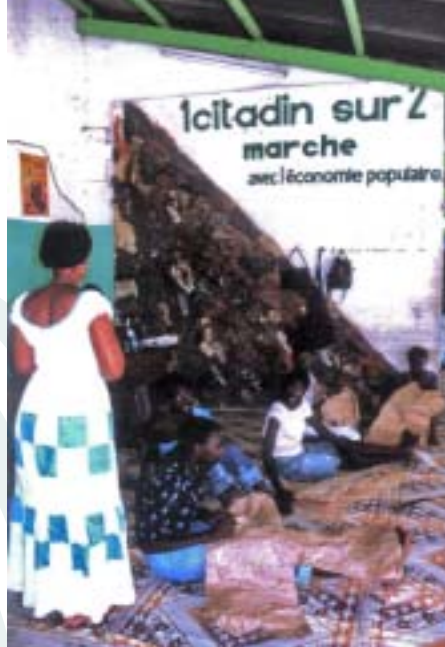
Enda Tercer Mundo fue creada en 1972, en Dakar –como resultado de la primera conferencia sobre medio ambiente celebrada en Estocolmo– por un grupo de expertos, docentes y educadores que deseaban promover una aproximación "más realista" a las cuestiones de desarrollo, insistiendo, por ejemplo, en los saberes tradicionales de las poblaciones, de los productores rurales y urbanos y en la necesidad de tener en cuenta la dimensión medioambiental de los efectos del desarrollo.

En 30 años de existencia, Enda ha crecido enormemente. A la expansión de sus programas, hay que sumar la multiplicación de las delegaciones en África, Latinoamérica y Asia. La mayoría de ellas tienen temáticas de trabajo específicas (salud comunitaria, gestión del entorno, seguridad alimentaria, etc.) y gran autonomía en materia de diálogo con las poblaciones, de identificación de los problemas, de realización de programas y en la gestión de la financiación.

C. - El fet que Enda radiqui a Àfrica, comporta una visió i una sensibilitat diferents de les que puguin tenir les ONGD dels països del Nord?

El hecho de que Enda esté radicada en África, ¿comporta una visión y una sensibilidad diferentes de las que puedan tener las ONGD de los países del Norte?

E. - Compartim els mateixos valors de solidaritat, de rebuig de l'exclusió social i dels conflictes armats. Una vegada dit això, i ja que Enda està implantada en els països del Sud, podem treballar més estretament amb les poblacions marginades d'Àfrica, Àsia o Amèrica Llatina. Estem en condicions de comprendre les preocupacions i les aspiracions dels grups més desfavorits i procurem donar suport a les seves iniciatives i esforços i mitjançar davant els qui decideixen en l'àmbit nacional i internacional.

Taller a l'ECOPOLE (Dakar).
Taller en el ECOPOLE (Dakar).

Compartimos los mismos valores de solidaridad, de rechazo de la exclusión social y de los conflictos armados. Dicho esto y estando Enda implantada en los países del Sur, podemos trabajar más estrechamente con las poblaciones marginadas de África, Asia o América Latina. Estamos en condiciones de comprender las preocupaciones y las aspiraciones de los grupos más desfavorecidos y procuramos apoyar sus iniciativas y esfuerzos e intermediar ante quienes deciden en el ámbito nacional e internacional.

C. - Quina és la principal línia de treball d'Enda?

¿Cuál es la principal línea de trabajo de Enda?

E. - Pensem que és necessari desenvolupar una labor a la vegada explicativa i de propaganda, que tendeixi a modificar les relacions econòmiques injustament desiguals entre el Nord i el Sud per permetre als països del Sud vendre correctament les seves produccions agrícoles i mineres i tenir així els mitjans per intensificar els seus propis esforços de desenvolupament.

A escala nacional, és important mantenir un diàleg crític amb els grups i els governs perquè les seves estratègies de desenvolupament i les seves polítiques tinguin en compte les preocupacions i les necessitats dels més pobres, i per lluitar contra qualsevol tipus de dominació, d'exclusió social i de marginació dels grups vulnerables. A escala local (a la base), s'ha d'actuar a les comunitats més desfavorides per reforçar les capacitats d'organització i de participació, per tal de millorar l'accés als serveis de base (salut, educació, aigua potable, etc.), per desenvolupar les capacitats tècniques i financeres, i per millorar la productivitat de les seves activitats econòmiques.

Pensamos que es preciso desarrollar una labor a la vez explicativa y de propaganda tendente a modificar las relaciones económicas injustamente desiguales entre el Norte y el Sur para permitir a los países del Sur vender correctamente sus producciones agrícolas y mineras y tener así los medios de intensificar sus propios esfuerzos de desarrollo.

A escala nacional, es importante mantener un diálogo crítico con los grupos y los gobiernos para que sus estrategias de desarrollo y sus políticas tengan en cuenta las preocupaciones y las necesidades de los más pobres, y para luchar contra todas las formas de dominación, de exclusión social y de marginación de los grupos vulnerables.

A escala local (en la base) hay que actuar en las comunidades más desfavorecidas para reforzar sus capacidades de organización y de participación, para mejorar el acceso a los servicios de base (salud, educación, agua potable, etc.), para desarrollar sus capacidades técnicas y financieras, y para mejorar la productividad de sus actividades económicas.

C. - La pandèmia del VIH/sida ha significat un vertader cataclisme per a Àfrica. Com lluita Enda contra aquesta malaltia?

La pandemia del VIH/sida ha supuesto un verdadero cataclismo para África. ¿Cómo lucha Enda contra esta enfermedad?

E. - Enda fou probablement una de les primeres organitzacions que prengué consciència de l'impacte d'aquesta pandèmia sobre les poblacions i l'economia dels països africans. Ben aviat desenvolupàrem programes i actuacions de prevenció i de sensibilització del públic i de les autoritats, i els hem mantingut al llarg dels últims 10 anys.

La lluita contra la sida concerneix en primer lloc als estats, al cos mèdic i a les grans organitzacions internacionals. Però no s'ha de menysprear el paper que les comunitats poden exercir en matèria de prevenció, per una part, i de cura dels malalts, per una altra.

Enda fue probablemente una de las primeras organizaciones en tomar conciencia del impacto de esta pandemia sobre las poblaciones y la economía de los países africanos. Muy pronto, desarrollamos programas y actuaciones de prevención y de sensibilización del público y de las autoridades, y los hemos mantenido a lo largo de los últimos 10 años. La lucha contra el sida concierne en primer lugar a los Estados, al cuerpo médico y a las grandes organizaciones internacionales. Pero no hay que desdeñar el papel que las comunidades pueden desempeñar en materia de prevención, por una parte, y de cuidado de los enfermos, por otra.

C. - L'atracció exercida per la manera de viure occidental és responsable de l'aculturació dels països africans, de la desaparició dels valors tradicionals, de les llengües...

La atracción ejercida por el modo de vida occidental es responsable de la aculturación de los países africanos, de la desaparición de los valores tradicionales, de las lenguas,...

E. - Estem convençuts que el desenvolupament no és només una qüestió econòmica, sinó que hi ha una dimensió social i cultural extremadament important. Enda és una fervent defensora de la preservació de la diversitat cultural i s'oposa als fenòmens d'aculturació. I per això, la nostra organització, en els seus esforços de divulgació de certs conceptes i tècniques, utilitza les llengües nacionals dels països en els quals intervé.

Estamos convencidos de que el desarrollo no es sólo una cuestión económica, sino que existe una dimensión social y cultural extremadamente importante. Enda es una ardiente defensora de la preservación de la diversidad cultural y se opone a los fenómenos de aculturación. Y por ello, nuestra organización, en sus esfuerzos de divulgación de ciertos conceptos y técnicas, utiliza las lenguas nacionales de los países en los que interviene.

C. - A Espanya som particularment sensibles a les desgràcies dels immigrants subsaharians, que en l'intent de creuar l'estret de Gibraltar hi deixen moltes vegades la vida...

L'accés a l'aigua potable al barri de Xadim Rasul (Dakar) és una de les prioritats d'Enda.
El acceso al agua potable en el barrio de Xadim Rasul (Dakar) es una de las prioridades de Enda.

En España somos particularmente sensibles a las desgracias de los inmigrantes subsaharianos que, en su intento de cruzar el estrecho de Gibraltar, dejan muchas veces la vida...

E. - La qüestió de l'emigració és una qüestió dolorosa per a Àfrica. Els joves que decideixen anar-se'n van en cerca d'una feina i de millors condicions de vida per a ells i les seves famílies. A molts de països africans, regions senceres viuen amb els recursos enviats pels emigrants. No podem reduir la magnitud del fenomen de l'emigració sinó és donant suport activament als esforços dels països del Sud per crear llocs de feina, desenvolupar els seus potencials econòmics i millorar les condicions de vida dels més pobres.

La cuestión de la emigración es una cuestión dolorosa para África. Los jóvenes que deciden marcharse van en busca de un empleo y de mejores condiciones de vida para ellos y sus familias. En muchos países africanos, regiones enteras viven con los recursos enviados por los emigrantes. No podemos reducir la magnitud del fenómeno de la emigración sino apoyando activamente los esfuerzos de los países del Sur para crear empleos, desarrollar sus potenciales económicos y mejorar las condiciones de vida de los más pobres.

C. - És vostè optimista quant als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, la realització dels quals s'ha previst per al 2015? Quina impressió té de l'avanç envers aquests objectius en els països en els quals treballen?

¿Es usted optimista en cuanto a los Objetivos de Desarrollo del Milenio, cuya realización está prevista para 2015? ¿Qué impresión tiene del avance hacia estos objetivos en los países en los que trabajan?

E. - És important que les grans organitzacions internacionals com el PNUD o el Banc Mundial defineixin els objectius de desenvolupament i de lluita contra la pobresa que han de guiar les seves accions i les dels governs durant els propers anys. Això contribueix a crear referències comunes i permet disposar d'indicadors per al seguiment dels progressos realitzats en matèria de lluita contra la pobresa. En tot cas, és evident que aquests progressos no assolei-

xen allò que esperen els països del Sud; les regles del joc internacional i les relacions Nord-Sud no han millorat i són desfavorables als països i societats del Sud. La solidaritat i la cooperació internacionals queden lluny de les necessitats dels països del Sud i aprofiten globalment les empreses i els centres d'estudis dels països donants.

Al ritme actual és evident per a molts d'observadors que els progressos en matèria de lluita contra la pobresa són massa dèbils. I, des d'aquest punt de vista, els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni apareixen, cada vegada més, com una "retòrica" destinada a ocultar la iniquitat del sistema mundial actual.

Es importante que las grandes organizaciones internacionales como el PNUD o el Banco Mundial definan los objetivos de desarrollo y de lucha contra la pobreza que deben guiar sus acciones y las de los gobiernos durante los próximos años. Ello contribuye a crear referencias comunes y permite disponer de indicadores para el seguimiento de los progresos realizados en materia de lucha contra la pobreza.

En todo caso, es evidente que estos progresos no alcanzan lo esperado por los países del Sur; las reglas del juego internacional y las relaciones Norte-Sur no han mejorado y resultan desfavorables a los países y sociedades del Sur. La solidaridad y la cooperación internacionales quedan lejos de las necesidades de los países del Sur y aprovechan globalmente a las empresas y a los centros de estudios de los países donantes.

Al ritmo actual resulta evidente para muchos observadores que los progresos en materia de lucha contra la pobreza son demasiado débiles. Y, en este aspecto, los Objetivos de Desarrollo del Milenio aparecen, cada vez más, como una "retórica" destinada a ocultar la iniquidad del sistema mundial actual.

C. - La demanda històrica del 0,7% del PIB per dedicar-lo a la cooperació al desenvolupament encara no s'ha assolit a molts de països. Què en pensa?

La demanda històrica del 0,7% del PIB para dedicarlo a la cooperación al desarrollo, todavía no se ha alcanzado en muchos países. ¿Qué piensa usted al respecto?

E. - L'ajuda pública al desenvolupament i les inversions en matèria d'infraestructures són indispensables per a l'arrencada dels països del Sud: cap nació del món ha aconseguit finançar el seu desenvolupament partint únicament dels seus recursos.

Àfrica i els països del Sud no necessiten caritat, però sí una justa remuneració per a les seves produccions agrícoles i mineres i un suport tecnològic i financer conseqüent per posar les bases del desenvolupament, i valorar els seus recursos i potencialitats, a fi de crear les condicions per a un desenvolupament endogen.

La ayuda pública al desarrollo y las inversiones en materia de infraestructuras son indispensables para el despegue de los países del Sur: ninguna nación del mundo ha conseguido financiar su desarrollo partiendo únicamente de sus recursos.

África y los países del Sur no necesitan de la caridad, pero sí de una justa remuneración para sus producciones agrícolas y mineras y de un apoyo tecnológico y financiero consecuente para poner las bases de su desarrollo, y valorar sus recursos y potencialidades propias, a fin de crear las condiciones para un desarrollo endógeno.

www.enda.sn

ÀFRICA EN UNA MALETA ÁFRICA EN UNA MALETA

L'ECOPOLE –una fàbrica abandonada reconvertida en centre sociocultural– neix de la col·laboració continuada entre Enda i la població del barri marginal Xadim Rasul a Dakar.

Amadou Ba és un dels monitors i artesans que formen un centenar de joves sense recursos a l'ECOPOLE. Hi ha tallers de confecció de joguines amb filferro i amb planxes de ferro, tècniques de teixit amb borses de plàstic, ceràmica, costura, cuina, fusteria i, sens dubte, la fabricació de les maletes cot-cot, que tant d'èxit han tingut i que són un prodigi del reciclatge. L'exposició *Enginyosa Àfrica* mostrarà recentment les seves produccions a Palma.

Abans de tornar a Dakar, al seu taller a l'ECOPOLE, Amadou ens recordà les paraules del sociòleg Cándido Grzybowski quan visità Baraka, un altre barri marginal de Dakar on actua Enda: "Somniadors, no tant!"

El ECOPOLE – una fàbrica abandonada reconvertida en centro sociocultural– nace de la colaboración continuada entre Enda y la población del barrio marginal Xadim Rasul en Dakar.

Amadou Ba, es uno de los monitores y artesanos que forman a un centenar de jóvenes sin recursos en el ECOPOLE. Hay talleres de confección de juguetes con alambre y con planchas de hierro, técnicas de tejido con bolsas de plástico, cerámica, costura, cocina, carpintería, y por supuesto la fabricación de las maletas cot-cot que tanto éxito han tenido y que son un prodigio del reciclaje. La exposición Ingeniosa África mostró recientemente sus producciones en Palma.

Antes de regresar a Dakar, a su taller en el ECOPOLE, Amadu nos recordó las palabras del sociólogo Cándido Grzybowski al visitar Baraka, otro barrio marginal de Dakar donde opera Enda: "¡Soñadores, no tanto!"

